

Schema met verschillende samenlevingsvormen

In dit schema worden verschillende samenlevingsvormen op een aantal gronden met elkaar vergeleken: samenwonen zonder contract, samenwonen met een notarieel samenlevingscontract en het huwelijk of geregistreerd partnerschap (met of zonder huwelijkse- of partnerschapsvoorwaarden). Het schema helpt om te ontdekken welke vorm het beste aansluit bij uw situatie en welke juridische gevolgen daarbij horen.

Onderdeel	Samenwonen zonder contract (de wet)	Samenlevingscontract (bij de notaris)	Huwelijk of geregistreerd partnerschap (huwelijkse- of partnerschapsvoorwaarden)
Bezittingen & schulden	Bezittingen en schulden van één van beiden, zijn persoonlijk. Gezamenlijke aankopen en schulden zijn van u samen (zoals een woning op beider naam met bijbehorende hypotheekschuld).	U maakt afspraken over de verdeling van bezittingen en schulden. Denk aan: – verhouding bijdrage aan de kosten van de huishouding (boodschappen, hypotheekrente, premies, kinderopvang, etc.) – wie blijft in de woning bij uit elkaar gaan? – overname woning door langstlevende partner? – hoe om te gaan met inbreng van eigen vermogen (in bijv. de gezamenlijke woning)?**	Als u trouwt zonder vooraf bij de notaris afspraken te maken, is alles wat tijdens het huwelijk/ partnerschap ontstaat (bezit of schuld) in principe gezamenlijk, met uitzonderingen* (de wettelijke beperkte gemeenschap van goederen). In huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden kunt u zelf bepalen of u meer of minder bezittingen gemeenschappelijk maakt en kunt u afwijken van sommige wettelijke bepalingen (zoals bijvoorbeeld de kosten van de huishouding, of van de vergoedingsrechten**).
Kinderen & gezag	Biologische moeder heeft automatisch gezag; andere ouder krijgt gezag na erkenning.	Idem als samenwonen zonder contract.	Beide ouders hebben automatisch gezamenlijk gezag bij geboorte.
Eigen onderneming	Onderneming en daarmee verbonden risico's blijven volledig persoonlijk; partner deelt niet mee in waardeestijging of winst van de onderneming.	U kunt afspraken maken over de winsten en waardeestijging van de onderneming.	Zakelijke winst en risico's worden gedeeld, tenzij huwelijkse- of partnerschapsvoorwaarden zijn opgesteld waarin afwijkende afspraken zijn gemaakt.
Overlijden	Partner erft niet automatisch; er is een testament nodig om dat te regelen. Als u minder dan 5 jaar op hetzelfde adres staat ingeschreven, betaalt u ook veel erfbelasting over een eventuele erfenis van uw partner.	Partner betaalt in principe minder erfbelasting, maar erft niet automatisch; er is een testament nodig om dat te regelen (eventueel wel afspraken in samenlevingscontract mogelijk over gezamenlijke bezittingen en schulden).	Echtgenoot/partner en kinderen zijn volgens de wet automatisch erfgenaam. Van deze wettelijke regeling kan worden afgeweken door in een testament iets anders te bepalen. Echtgenoot/partner betaalt minder erfbelasting.
Einde relatie	Gezamenlijke bezittingen en schulden moeten worden verdeeld. Een ouderschapsplan is verplicht bij minderjarige kinderen.	Contract wordt opgezegd en afspraken worden doorgelopen; ouderschapsplan verplicht bij minderjarige kinderen.	Scheiden via de rechter, kinder- en partneralimentatie geldt, gezag blijft gezamenlijk. Partnerschap zonder minderjarige kinderen kan soms via notaris/advocaat eindigen.
Pensioen	Partner kan recht hebben op nabestaandenpensioen; daarvoor moet de partner voldoen aan voorwaarden van pensioenfondsen (meestal: notarieel samenlevingscontract) en partner moet worden aangemeld bij pensioenfondsen.	Partner kan recht hebben op nabestaandenpensioen; daarvoor moet de partner voldoen aan voorwaarden pensioenfondsen en partner moet worden aangemeld bij pensioenfondsen.	Partner is automatisch aangemeld voor pensioen, tenzij afwijkende afspraken worden gemaakt.

Schema met verschillende samenlevingsvormen

* Uitgangspunt van het regime dat *volgens de wet* geldt voor gehuwden of geregistreerd partners als u géén afwijkende afspraken maakt, is dat:

- Bezittingen en schulden die **vóór het huwelijk van één van u privé** waren, privé blijven. Denk bijvoorbeeld aan een onderneming opgericht vóór het huwelijk.
- bezittingen en schulden die **vóór het huwelijk van u en uw partner samen** waren, in de (beperkte) gemeenschap van goederen vallen;
- bezittingen en schulden die u en uw partner **tijdens het huwelijk krijgen**, in de (beperkte) gemeenschap van goederen vallen;
- een onderneming die tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap wordt gestart, in de (beperkte) gemeenschap van goederen valt;
- erfenissen en schenkingen buiten de (beperkte) gemeenschap van goederen vallen;
- bij scheiding de echtgenoten/partners beiden de helft van alle bezittingen en schulden krijgen die in de (beperkte) gemeenschap van goederen vallen.

Van het bovenstaande kan (in principe) worden afgeweken door het opmaken van huwelijks- of partnerschapsvoorwaarden. Waar niet van afgeweken kan worden, zijn de wettelijke rechten en plichten voor echtgenoten/partners die binnen het huwelijk/geregistreerd partnerschap gelden (zie eventueel de site van [Rijksoverheid](#)).

** Hier wordt bedoeld op het begrip ‘vergoedingsrechten’. Deze rechten verwijzen naar het recht dat een partner kan hebben om een vergoeding te ontvangen voor bepaalde investeringen of inbrengen die hij of zij heeft gedaan in het vermogen van de andere partner of het gemeenschappelijke vermogen. In een (notarieel) samenlevingscontract, huwelijks- of partnerschapsvoorwaarden, kan er worden gekozen voor een nominale vergoeding of voor de beleggingsleer. Voor echtgenoten/geregistreerd partners geldt dat als niets is geregeld, de beleggingsleer geldt.

Een **nominale** vergoeding betekent dat een partner die eigen vermogen inbrengt in een gemeenschappelijk goed of in een goed van de andere partner, recht heeft op een vergoeding ter grootte van het oorspronkelijk ingebrachte bedrag. Deze partner krijgt het exacte bedrag van de inbreng terug, zonder dat daarbij wordt gekeken naar eventuele winst, waardestijging of rendement dat met dat vermogen is behaald.

De **beleggingsleer** houdt in dat een partner die eigen vermogen heeft ingebracht in een gemeenschappelijk goed of in een goed van de andere partner, recht heeft op een vergoeding die bestaat uit het oorspronkelijk ingebrachte bedrag plus een evenredig aandeel in de waardestijging of waardedaling van dat goed. Met andere woorden: de partner die heeft geïnvesteerd, deelt mee in de waardevermeerdering (of –vermindering) van het gemeenschappelijke goed, omdat zijn of haar inbreng heeft bijgedragen aan die waardeontwikkeling.